

Policejní cely Pohotovostního a eskortního oddělení v Praze

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Kongresová 2, 140 21 Praha
Zřizovatel:	Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy
Vedoucí oddělení:	npor. Bc. Petr Musil
Typ zařízení:	Policejní cely
Kapacita:	57
Datum návštěvy:	27. září 2017
Datum vydání zprávy:	6. listopadu 2017
Návštěvu provedli:	Mgr. Martin Klumpar a Mgr. Marie Lukasová

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
Systematická návštěva a její cíl	3
Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení	3
Navržená opatření k nápravě	4
Zaměření návštěvy	5
Průběh návštěvy	6
Shrnutí	7
Pojistky proti špatnému zacházení	8
1. Poučení osoby umístěné v cele	8
2. Právo nechat vyrozumět o omezení svobody třetí osobu	8
3. Právo na právní pomoc	9
Bezpečnost	11
4. Prohlídka osoby umisťované do policejní cely	11
Vybavení cel a poskytování stravy	14
5. Hygienické potřeby	14
6. Toaleta v cele	14
7. Sprcha	15
8. Stravování umístěných osob	15
9. Komunikační zařízení	15
10. Orientace v čase	16
Další otázky	17
11. Ponechávání dokumentů souvisejících s omezením svobody	17
12. Přístup na vzduch	17
13. Lékařská prohlídka	18
Přehled opatření k nápravě	20

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Na základě ustanovení § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, vykonávám činnost národního preventivního mechanismu, v jehož rámci provádím systematické návštěvy míst (zařízení), v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě. Důvodem omezení na svobodě je rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo závislost osoby na poskytované péči. Cílem systematických návštěv je posílit ochranu osob omezených na svobodě před všemi formami špatného zacházení.¹ Policejní cely představují zařízení ve smyslu § 1 odst. 4 písm. b) zákona o veřejném ochránci práv.

Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv,² v tomto případě právníky. Šetření spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedoucím, dalšími policisty a osobami umístěnými v celách, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace.³ Charakter návštěv je preventivní.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení⁴

Z každé systematické návštěvy pořizuji zprávu, jejíž součástí mohou být návrhy opatření k nápravě. Zpráva slouží k dialogu se zařízeními a jako vodítko k prevenci nebo odstranění špatného zacházení. Zpráva nepopisuje praxi zařízení, která odpovídá dobrým standardům zacházení. Proto může působit negativním dojmem. Prosím čtenáře, aby zprávu četli s tímto vědomím a nepovažovali mé závěry za nedocnění náročné práce zařízení.

Zprávu zašlu zařízení a vyzvu je, aby se k mým zjištěním a navrženým opatřením otevřeně a s odůvodněním vyjádřilo. Zašlu ji dále krajskému ředitelství policie, které je v pozici naplnit některá doporučení, jež mají systémový charakter. Jsem připravena zabývat se předloženými argumenty. Shledám-li vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů dostatečným, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledám-li vyjádření zařízení nebo

1 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). Ve zdravotnických zařízeních může mít špatné zacházení například podobu nezajištění bezpečí, nerespektování lidské důstojnosti, práva na soukromí, posilování závislosti na poskytované péči, nerespektování sociální autonomie, práva na spoluúčast při rozhodování o léčebném postupu, anebo podobu neodůvodněného používání omezovacích prostředků.

2 V souladu s § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

3 V souladu s § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

4 Vysvětluji postup, který plyne z § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

dalších oslovených orgánů dostatečným, vyzněním o tom nadřízený úřad (případně vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁵ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace zprávu z návštěvy zařízení, včetně obdrženého vyjádření, anonymizuji (vyjma jmen osob pověřených vedením zařízení) a zveřejním na svých internetových stránkách v sekci <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.⁶

Po provedení série souvisejících návštěv vydávám tzv. souhrnnou zprávu. Tu také zveřejňuji a doručuji příslušným orgánům veřejné moci. V souhrnné zprávě bez vazby na konkrétní navštívené zařízení shrnuji svá zjištění a doporučená opatření k nápravě, navrhuji systémová doporučení, případně formuluji standard dobrého zacházení. Cílem také je, aby zpráva byla k dispozici nenavštíveným zařízením jako vodítko k odstranění nebo prevenci špatného zacházení.⁷

Navržená opatření k nápravě

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuji také termín realizace, přičemž očekávám, že zařízení jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín. Pro snazší orientaci poskytuji v závěru zprávy jejich přehled.

- **Bezodkladná opatření** je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Je-li jejich realizace náročná, je třeba je provést v nejkratší možné době. Za bezodkladná pokládám opatření, která považuji za naléhavá a přikládám jim velkou důležitost, anebo která považuji za objektivně snadno realizovatelná.
- **Opatření s delší lhůtou** je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho, tří, šesti měsíců, jednoho roku.
- **Opatření s průběžným plněním** formuluji tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna.

Očekávám, že zařízení ve vyjádření ke zprávě (1) sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo (2) kdy a jak se tak stane, nebo (3) navrhne jeho alternativu.

5 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

6 V souladu s § 23 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

7 Dosud zveřejněné souhrnné zprávy a další dokumenty související s ochranou osob omezených na svobodě jsou dostupné na <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

Zaměření návštěvy

Základní úprava práv a povinností osob umístěných v policejních celách a materiálně-technického standardu cel je obsažena v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o Policii České republiky“). Na podzákonné úrovni je to závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009 o eskortách, střežení osob a o policejních celách, ve znění pozdějších pokynů (dále „závazný pokyn“), a nařízení Ministerstva vnitra č. 51 ze dne 31. 10. 2013, o stravování a úhradě nákladů za stravování osob omezených na osobní svobodě Policií České republiky (dále „nařízení Ministerstva vnitra“). Při posuzování podmínek v policejních celách a zacházení s umístěnými osobami zohledňuji také standardy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále „Výbor CPT“) týkající se policie. Jedná se o standardy „Zadržování ze strany policie“,⁸ „Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie“⁹ a „Pořizování záznamů a podávání zpráv o lékařských zjištěních o špatném zacházení“.¹⁰ Dále při hodnocení podmínek a zacházení s umístěnými zohledňuji judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu České republiky.

Systematická návštěva policejních cel při Pohotovostním a eskortním oddělení v Praze (dále také jen „zařízení“) proběhla naposledy v roce 2011. Současná návštěva byla zaměřena na doporučení, jež v roce 2011 zařízení přislíbilo realizovat, a dále na všechna témata, jež obvykle v policejních celách z hlediska prevence špatného zacházení sleduji a která jsem letos shrnula v souhrnné zprávě¹¹ (dále „souhrnná zpráva 2017“). Rovněž jsem přihlížela ke zjištěním a doporučením Výboru CPT po návštěvě zařízení při příležitosti periodické návštěvy České republiky v roce 2014 (dále „zpráva Výboru CPT“).¹²

8 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Standardy CPT. Zadržování ze strany policie. CPT/Inf(92)3-part1 [online]. Štrasburk: Výbor CPT, 1992 [cit. 30. 10. 2017]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806cea1a>.

9 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Standardy CPT. Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie. CPT/Inf(2002)15-part [online]. Štrasburk: Výbor CPT, 2002 [cit. 30. 10. 2017]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806cd1d8>.

10 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Standardy CPT. Pořizování záznamů a podávání zpráv o lékařských zjištěních o špatném zacházení. CPT/Inf(2013)29-part [online]. Štrasburk: Výbor CPT, 2013. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806ccc36>.

11 Veřejný ochránce práv. Policejní cely. Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv 2017 [online]. Brno: Veřejný ochránce práv, 2017 [cit. 30. 10. 2017]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ESO/22-2017-NZ_Souhrnna_zprava_Policejni_cely_2017_CZ.pdf.

12 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, CPT/Inf(2015)18 [online]. Štrasburk: Výbor CPT, 2015 [cit. 31. 10. 2017]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168069568d>.

Průběh návštěvy

Návštěva proběhla ve středu 27. září 2017 bez předchozího ohlášení. Vedoucí byl o návštěvě osobně informován při jejím zahájení. Jemu bylo rovněž předáno pověření k provedení návštěvy a od něj byla vyžádána potřebná dokumentace.

Návštěvu provedli právníci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) Mgr. Martin Klumpar a Mgr. Marie Lukasová. Hovořili s 11 umístěnými osobami, vedoucím oddělení a dvěma dalšími policisty, provedli prohlídku zařízení a nahlédli do dokumentace. Na místě zastižený personál poskytl veškerou součinnost, za což děkuji.

Při zahájení návštěvy bylo v celách umístěno 37 dospělých osob, z toho 9 žen, někteří z nich byli cizinci.

Policejní cely Pohotovostního a eskortního oddělení slouží nejen pro potřeby Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, ale také Krajského ředitelství policie Středočeského kraje. V době návštěvy byl v celách 4368. umístěný v roce 2017, v předchozích dvou letech bylo konečné číslo 5949 a 6400 osob.

Zařízení je před rekonstrukcí. Při té příležitosti je v plánu pořídit do cel zařízení ke komunikaci s osobou v cele; „bezpečnostní kombi set“, tedy nerezové antivandal sociální zařízení; zlepšené osvětlení, topení a vzduchotechniku.

Shrnutí

Systematická návštěva Pohotovostního a eskortního oddělení nepřinesla zjištění o násilí nebo úmyslném špatném zacházení ze strany policistů. Řada aspektů provádění omezení svobody člověka v policejní cele se jeví být v zařízení bezproblémových, jako zajištění stravy, dostupnost poučení v řadě jazyků, ponechávání zdravotních pomůcek, zajištění prohlídky osobou stejného pohlaví. Při velkém množství přijímaných a vydávaných osob je počet použití donucovacích prostředků nízký a vypovídající o profesionalitě personálu zařízení.

V několika aspektech vážne realizace základních pojistek proti špatnému zacházení, jež garantuje zákon a které přispívají k prevenci závažných zásahů do práv člověka zbaveného svobody.

Identifikovala jsem dva zásadní body k řešení. Zaprvé prohlídky osob se svlečením a děláním dřepů nesmí probíhat plošně, jinak představují neoprávněný zásah do integrity člověka a mohou dosáhnout ponižujícího zacházení. Zadruhé postup policistů i poskytovatelů zdravotních služeb při vyšetření a ošetření osoby dodávané k lékaři policií je v rozporu se standardy prevence špatného zacházení. Předpokládám, že pro úplné naplnění standardů prevence špatného zacházení v těchto ohledech bude zapotřebí aktivity také krajského ředitelství policie.

Co do materiálně-technického standardu zařízení neumožňuje pobyt na vzduchu, plné soukromí v cele a snadnou komunikaci střežících policistů s osobami umístěnými v cele. Doporučuji tato témata pozornosti policie při nadcházející rekonstrukci zařízení. Rovněž doporučuji vedení policie k zamyšlení fakt, že největší policejní detenční zařízení v zemi nemá k dispozici nejmodernější techniku pro detekci nepovolených předmětů. Navrhuji to změnit.

Pojistky proti špatnému zacházení

Osoby, se kterými pracovníci Kanceláře vedli rozhovor, neuvedly žádné stížnosti na zacházení ze strany policie, a to ani co se týká postupu při omezení svobody, ani při pobytu v policejní cele. Ne každé osobě byla po omezení svobody nasazena pouta. V prostoru cel dochází k použití donucovacích prostředků v řádu jednotek případů ročně.

1. Poučení osoby umístěné v cele

1.1 Vydávání poučení do cely

Osoba umístěná v cele musí být prokazatelně informována o právech a povinnostech osob umístěných v cele.¹³ Kopie formuláře s poučením se vydává umístované osobě, jež má právo ponechat si ji u sebe.¹⁴

V celách není poučení vyvěšeno, a tak je v průběhu pobytu osobě informace o jejích právech a povinnostech v písemné podobě k dispozici, jen pokud si formulář poučení ponechá. Někteří z interviewovaných umístěných u sebe v cele poučení neměli. Jedna osoba „nechala poučení policistům, protože v době umístování brečela“. V jiném případě to nebylo z vůle osoby, která navíc neměla u sebe ani dokumenty týkající se jejího zatčení. Na základě rozhovorů s personálem usuzují, že praxe v zařízení je poučení do cely ponechávat, pokud si to osoba přeje.

Vzhledem k tomu, že samo zbavení svobody je stresující událostí, nemluvě o vyhlídkách některých osob do budoucna, měla by praxe policie být nastavena jednak k minimalizaci selhání policisty, a jednak k zajištění práv i u rozrušeného nebo dezorientovaného člověka.

Opatření:

- 1) vydávat a ponechávat formulář poučení každé osobě umístované do cely, leda by proti tomu protestovala (průběžně).**

1.2 Poučení v cizích jazycích

Poučení jsou v zařízení pohotově k dispozici v široké škále jazyků a zastižení cizinci je měli k dispozici v jazyce, kterému rozuměli.

2. Právo nechat vyrozumět o omezení svobody třetí osobu

Policie na žádost osoby omezené na svobodě vyrozumí o jejím omezení na svobodě osobu jí blízkou nebo jinou osobu, kterou určí.¹⁵ U řady osob umístovaných do cel toto právo

¹³ Ustanovení § 33 odst. 5 zákona o Policii České republiky.

¹⁴ Čl. 15 odst. 1 závazného pokynu.

¹⁵ Ustanovení § 24 odst. 2 zákona o Policii České republiky.

realizují orgány činné v trestním řízení,¹⁶ avšak realizace musí být zabezpečena a bezproblémově probíhat i v čase umístění do cely. Policie provede vyrozumění neprodleně, leda by tím bylo ohroženo splnění účelu závažného úkonu, nebo by vyrozumění bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi, o čemž by osoba měla být vyrozuměna.¹⁷

V zařízení není zajištění informování třetí osoby povinností policistů provádějících ostrahu cel, nýbrž dozorčí služby, která případně dále komunikuje s vyšetřujícími orgány. Byl zjištěn případ žádosti muže umístěného v cele o informování jeho sestry, která byla takto předána, a vyšetřovatel dozorčí službě sdělil, že osobu vyrozumí. Ad záznam v protokolu událostí ze dne 25. 9. 2017, 17:45 hodin. Ze záznamu není patrné, zda byla sestra zastřižena, a z rozhovoru s umístěným vyplynulo, že se to od policistů nedozvěděl.

Rozumím tomu, že za situace, kdy se na realizaci práva osoby omezené na svobodě podílí více policejních složek, nabývá celý úkon na pracnosti. Avšak smyslem tohoto práva je zajistit vyrozumění třetí osoby. Pokud první určená osoba není k zastřižení, má to osoba vědět a například zvážit požádání o vyrozumění někoho jiného. Nesdělování výsledku kontaktování osoby policií znemožňuje pak plnou realizaci tohoto práva.

Opatření:

- 2) zjišťovat úspěch snahy o vyrozumění určené třetí osoby a informovat o tom osobu umístěnou v cele (průběžně).**

3. Právo na právní pomoc

Osoba omezená na svobodě má právo zajistit si na vlastní náklady právní pomoc a mluvit s právním zástupcem bez přítomnosti třetí osoby. Za tímto účelem poskytne policista neprodleně nezbytnou součinnost, požádá-li o ni tato osoba.¹⁸ I zde platí, že část situací pokrývají orgány činné v trestním řízení, a zbývá zajistit realizaci tohoto práva pro případy, kdy se osoba umístěná v cele rozhodne požádat o právní pomoc později.

V praxi bývá nejčastěji problém, když osoba neudává jméno konkrétního advokáta. Při návštěvě byl zjištěn jeden takový případ, přičemž osoba byla zmatená, neboť policisté údajně hovořili o nějaké taxě (?) a neposkytli osobě žádný seznam advokátů, ze kterého by mohla zvolit někoho konkrétního a požádat o jeho kontaktování. Policisté potvrdili to, že pokud osoba neudává konkrétního advokáta, seznam se neposkytuje, nýbrž se požadavek předává složce policie, která osobu do cely dodala, aby věc vyřešila.

Nepřísluší mi určovat, jak má policie konkrétně postupovat. Podstatné je, že součinnost při kontaktování advokáta musí proběhnout neprodleně. Vyhledávání na internetu nebo

¹⁶ Ustanovení § 33 odst. 5 a 76 odst. 5 trestního řádu.

¹⁷ Ustanovení § 24 odst. 2 a 3 zákona o Policii České republiky.

¹⁸ Ustanovení § 24 odst. 4 zákona o Policii České republiky.

čekání na součinnost dalších policejních složek takové prodlení může přinést. V minulosti mě vedení policie informovalo, že na policejním intranetu jsou pro tyto případy k dispozici seznamy advokátů připravené pro vytištění a poskytnutí osobě k určení advokáta, jenž má být kontaktován.

Opatření:

- 3) zavést v zařízení postup, který umožní realizovat právo osoby umístěné v cele bezodkladně (bezodkladně),**
- 4) pokud se v zařízení pro potřeby realizace práv osob umístěných v cele používá seznam advokátů z policejního intranetu, poskytnout mi výtisk, jaký by se poskytl osobě umístěné v cele (spolu s vyjádřením ke zprávě).**

Bezpečnost

Nezazněly žádné stížnosti na nevhodné jednání ze strany spoluumístěného.

4. Prohlídka osoby umísťované do policejní cely

Před umístěním osoby do cely je policista oprávněn přesvědčit se, zda tato osoba u sebe nemá zbraň nebo jinou věc způsobitou ohrozit život anebo zdraví, a takovou věc odebrat. Za tímto účelem je oprávněn provést prohlídku osoby. Tou se rozumí prohlídka fyzické osoby prováděná s využitím přímých fyzických kontaktů nebo přímého pozorování odhaleného těla této osoby, včetně prohlídky oděvních svršků osoby a věcí, které má tato osoba u sebe v době prohlídky.¹⁹ Při provádění prohlídky musí být šetřeno soukromí i důstojnost člověka.

4.1 Prohlídka při otevřených dveřích prohlídkové místnosti

V zařízení probíhají prohlídky mimo dosah kamer a ve zvláštní místnosti. V každé směně slouží ženy, tak aby mohly zabezpečit úkony spojené s umísťováním žen; všechny dotazované potvrdily, že to tak u nich proběhlo.

Jedna osoba uvedla, že byla podrobena osobní prohlídce se svlečením donaha při otevřených dveřích vedoucích z místnosti na chodbu.

Opatření:

- 5) **zdůraznit policistům, že taková situace je nepřipustný zásah do důstojnosti člověka, a dbát o to, aby prohlídky probíhaly v soukromí (průběžně).**

4.2 Rutinní provádění prohlídky osoby se svlečením naráz a prováděním dřepů

Zásah do integrity člověka, kterým prohlídka osoby je, musí sledovat legitimní cíl a musí být přiměřený. To nenaplnuje postup, kdy je povinnost svléknout se nebo dělat přitom dřepy uplatňovaná plošně. Svlečení při vstupním bezpečnostním postupu má být až krajní postup tehdy, kdy mírnější postup (kontrola pohmatem, s pomocí technického zařízení) byl vyloučen.

Upozornil na to již Výbor CPT při návštěvě České republiky (a přitom i zařízení v Kongresové ulici) v roce 2014. Vláda České republiky v komunikaci s Výborem CPT v roce 2015 uvedla,²⁰ že metodické vedení příslušníků Policie České republiky bude směřovat

¹⁹ Ustanovení § 29 odst. 1 a § 111 písm. b) zákona o Policii České republiky.

²⁰ Vyjádření vlády České republiky ke Zprávě o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Výbor CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, CPT/Inf (2015) 29, bod č. 22 [online]. Štrasburk: Výbor CPT, 2015 [cit. 31. 10. 2017]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168069568f>.

k tomu, aby prohlídka osoby nebyla prováděna automaticky a rutinně. Dále přislíbila realizaci doporučení, aby odhalování osoby probíhalo ve dvou krocích.

Až na jednu výjimku uvedly všechny dotázané osoby, že se při přijímání do zařízení musely při prohlídce naráz úplně svléknout. Pouze dvě osoby uvedly, že zároveň nemusely dělat dřepy. Jedna žena měla v protokolu o zatčení uvedeno, že byla prohlídce donaha policií podrobena již při zadržení na letišti²¹ krátce před převozem do cely. Přesto musela nahá dřepovat i při přijetí do zařízení. Rozhovory s policisty bylo ověřeno, že nejde o libovůli nějaké směny, ale součást nepsaného standardu, který sice není nikde nařízen, ale podle kterého rutinně postupují: svléknout, položit všechno oblečení na stůl k prohlédnutí, rozpažit, ukázat ústa a chodidla, schopný dřepu udělá dřep, pak obléknout spodní prádlo. Provedení prohlídky po schůzce s advokátem nebo po úkonech s vyšetřujícími orgány záleží na úvaze přebírajícího policisty pověřeného prováděním ostrahy.

Policisté mají v zařízení k dispozici ruční detektor na kov, kterým kontrolují odložené oblečení. Nejde však o zařízení, jež by bylo naprosto spolehlivé a které by umožnilo zkontrolovat i (oblečeného) člověka.

Je na odpovědnosti policisty, který umísťuje osobu do cely, aby zvolil postup nutný k zajištění, že osoba nebude mít v cele nic, čím by mohla ohrozit něčí (svůj) život nebo zdraví. Přitom může přikročit až k prohlídce osoby a vzhledem k různorodosti situací, které mohou nastávat, musí mít prostor pro uvážení na základě vlastního vyhodnocení situace. Pokud má být přikročeno k úkonu, který zasahuje do intimity prohlíženého, musí k tomu být důvod – musí existovat dostatečný důvod k podezření, že osoba na sobě nebo ve spodním prádle ukrývá nebezpečné předměty, k jejichž odhalení pravděpodobně nepovede prohlídka bez svlečení.

Vyložila jsem zde obecnou zásadu přiměřenosti postupu policisty²² a povinnosti nevystavovat osobu omezenou na svobodě ponižujícímu a jinak důstojnost nerespektujícímu zacházení.²³ Policista je povinen to respektovat a nadřízení jsou povinni to vyžadovat a kontrolovat. Jsem znepokojena tím, že několik let po vyjasnění této otázky s představiteli policie nadále zjišťuji, že se v praxi postupuje plošně.

Opatření:

- 6) pořídit pro největší policejní detenční zařízení v České republice detekční zařízení umožňující vyhledávání kovů a jiných nebezpečných předmětů technicky (bezodkladně),**

21 Podle § 82 odst. 3 a 4 trestního řádu.

22 Policista je povinen postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osoby nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem. Srov. § 11 zákona o Policii České republiky.

23 Ustanovení § 24 odst. 1 zákona o Policii České republiky.

- 7) pokud je přistoupeno k prohlídce osoby s jejím svlečením, umožnit osobě svléknout nejprve oděv od pasu nahoru a obléknout se, než bude svlékat oblečení od pasu dolů (průběžně),
- 8) pokud bude v konkrétním případě prohlídka osoby se svlečením provedena, učinit o tom záznam do dokumentace s uvedením důvodu (průběžně),
- 9) ustat s praxí rutinního vyžadování dřepování při prohlídce (bezodkladně),
- 10) pokud bude v konkrétním případě dřepování vyžadováno, učinit o tom záznam do dokumentace s uvedením důvodu (průběžně),
- 11) poučit policisty, kteří jsou pověřováni umisťováním osob do cel, o tom, že je jejich povinností postupovat nikoli plošně, nýbrž na základě individuálního hodnocení situace, přičemž důvod musí být již pro provedení prohlídky osoby se svlečením, natož pro žádost o provedení dřepů; poučení provést u nového policisty a jinak alespoň jednou ročně (průběžně),
- 12) provádět kontroly správnosti postupu policistů (průběžně).

Vybavení cel a poskytování stravy

5. Hygienické potřeby

5.1 Toaletní papír byl zajištěn dostatečně

V době návštěvy byl v celách dostatek toaletního papíru i ubrousků a nezdá se, že by zásobování tímto materiálem bylo problémem.

5.2 Vydávání zubního kartáčku a pasty není automatické

Osoba umístěná v cele má právo na provedení základní hygieny.²⁴ Proto je potřeba jí bez dalšího poskytnout základní hygienické potřeby včetně zubního kartáčku. Pokud se v individuálním případě kartáček nevydává, doporučuji to uvádět do dokumentace.²⁵

V zařízení jsou potřeby pro zubní hygienu na skladě. Podávají se na vyžádání, přičemž „občas někdo požádá“. Po použití se osobě zase odebírají. Nikdo z 11 interviewovaných, kteří v zařízení strávili minimálně část noci, potřeby k dispozici neměl. Ani osoba, která byla zadržena se svým cestovním zavazadlem, ani osoba, která byla v cele tři noci. Jedna osoba (pozn. omezená ve svéprávnosti) měla s ohledem na patrně lehké mentální postižení problém rozumět psanému textu. I přestože tedy byla standardně poučena, později nevěděla, že by mohla požádat o kartáček na zuby. Ale i osoby, které poučení v zásadě rozuměly a měly je i u sebe, uvedly, že zubní kartáček jim nebyl nabídnut a že nevěděly o tom, že mohou o tyto potřeby požádat.

Toto zjištění odpovídá tomu, co jsem popsala v souhrnné zprávě 2017. Myslím, že je typické, že člověk v policejní cele o nic nežádá, takže ponechání realizace práv umístěného na jeho aktivitě je způsob, jak je omezit na minimum.

Opatření:

- 13) vydávat bez dalšího umístěným osobám zubní kartáček; v případě jeho individuálního nevydání uvádět tuto skutečnost, včetně důvodu, do dokumentace (průběžně).**

6. Toaleta v cele

Ve vícelůžkových celách by s ohledem na důstojnost umístěných osob měla být toaleta oddělena od zbytku cely. Toaleta a umývadlo jsou v zařízení od zbytku cely odděleny zástěnami vysokými cca 150 a 180 cm. Úplné soukromí před druhým umístěným osobou

²⁴ Ustanovení § 33 odst. 4 zákona o Policii České republiky.

²⁵ Souhrnná zpráva 2017, str. 27.

na toaletě nemá. Doporučuji při plánované rekonstrukci cel pořídit zástěny takové, aby toaletu zastiňovaly lépe.

7. Sprcha

Zařízení má sprchu, která (na rozdíl od návštěvy v roce 2011) byla opatřena závěsem. „Nabídka velké hygieny“ od policistů přichází, pokud je osoba při přijímání znečištěna. Vyhovění žádosti osoby umístěné do cely o osprchování záleží na pracovním vytížení ostrahy.

8. Stravování umístěných osob

8.1 Poskytování stravy je zajištěno dobře

Poskytování stravy je v zařízení dobře zorganizováno a střežící policisté nejsou jejím zajišťováním zatíženi. V poledne a někdy i večer mají umístěné osoby teplé jídlo. Strava se poskytuje, i pokud by ji osoba odmítla. Je zavedeno, a dotazovaní to potvrdili, že každá přijímaná osoba se vyjádří, zda chce, nebo nechce hned dostat jídlo, čímž se alespoň do budoucna napravují případy, kdy dosud žádná strava osobě omezené na svobodě poskytnuta nebyla. Pro tento případ je v zařízení k dispozici hluboce zamražené jídlo.

8.2 Stravování vazebně stíhaných osob

V Pohotovostním a eskortním oddělení jsou z pražských věznic krátkodobě (nikoli přes noc) umísťovány vazebně stíhané osoby za účelem provedení výslechů či jiných úkonů policisty, kteří působí v budově na Kongresové 2/1666.

Opatření:

- 14) sdělte, prosím, který subjekt zajišťuje u těchto umístěných polední stravu (ve vyjádření ke zprávě).**

9. Komunikační zařízení

V celách jsou kamery a tlačítka signalizace; obojí je vyvedeno na pracoviště dozorčí služby, kde je stanoveno, kdo z policistů je za sledování odpovědný. V celách není hlasový komunikátor. Nyní může osoba z cely policisty přivolat, ale policisté nemohou na dálku komunikovat. Vidí osobu na monitoru, ale pro dorozumění, co se děje, se musejí vydat do dlouhých chodeb. Je běžné, že umístěný člověk se chce pouze na něco zeptat – aktuální čas, čas eskorty, zastížení třetí osoby na telefonu – a nutnost řešit to fyzickou pochůzkou policisty jednak zbytečně zdržuje, a jednak to zdržuje a ztěžuje jejich reakci. Jedna umístěná osoba uvedla, že zvonila (klepala) čtyřikrát, aby poprosila o čaj, ale nikdo nepřišel.

Opatření:

- 15) při plánované rekonstrukci zřídit v celách hlasitý telefon (bezodkladně).**

10. Orientace v čase

Přirozené světlo do cel přichází jen omezeně skrze zastíněná luxferová okna. Noc od dne odlišuje pouze různá intenzita stropního umělého osvětlení. V cele nejsou žádné hodiny. Hodiny jsou na několika místech v chodbách. Doporučuji při plánované rekonstrukci cel zřídit (například v rámci panelu s komunikačním zařízením) v celách hodiny.

Další otázky

11. Ponechávání dokumentů souvisejících s omezením svobody

Jedna osoba, řešená cizineckou policií, uvedla, že dokumenty k řízení jí policisté ponechali v osobních věcech uložených po dobu umístění v cele ve skladu. Chtěla by je ale mít u sebe a promýšlet svou situaci. Některé jiné osoby u sebe měly dokumenty k trestnímu řízení.

Z mého pohledu jde o situaci podobnou tomu, když obviněný či osoba podezřelá mají právo ponechat si u sebe poučení o svých právech (§ 33 odst. 6, resp. § 76 odst. 5 trestního řádu). V zásadě by měla mít osoba možnost ponechat si u sebe dokumenty související s její situací.

Pokud by na základě chování konkrétní osoby policista vyhodnotil, že by dokumenty představovaly věc, která by mohla být zneužita k ohrožení života nebo zdraví, a dokumenty umístěné osobě do cely nevydal, případně je osobě později odebral, je potřeba, aby tuto skutečnost uvedl do dokumentace, a to včetně řádného odůvodnění.²⁶

Opatření:

- 16) ponechávat osobě umístěné v cele dokumenty týkající se jejího omezení svobody (průběžně).**

12. Přístup na vzduch

Výbor CPT v roce 2014 ve zprávě pro vládu České republiky výslovně zmínil zařízení v Kongresové ulici v souvislosti s doporučením, aby byl všem osobám drženým v policejních celách po 24 hodin a déle nabídnut pobyt na vzduchu. Vláda Výboru CPT sdělila, že u vícehodinových cel bude doporučení zohledněno při budování nových cel a u stávajících „bude usilováno vytvoření podmínek pro to, aby zajištěná osoba měla k dispozici možnost pobytu na čerstvém vzduchu tam, kde to bude technicky možné“.²⁷

Návštěvou jsem ověřila, že konkrétně v zařízení na Kongresové ulici žádný pokus o změnu podniknut nebyl, ostatně u budovy není dle vyjádření vedoucího žádný venkovní prostor, který by bylo možné zabezpečit a určit k pobytu na vzduchu pro osoby umístěné v celách.

²⁶ Čl. 20 odst. 1 závazného pokynu.

²⁷ Vyjádření vlády České republiky ke Zprávě o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Výbor CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, CPT/Inf (2015) 29, bod č. 20 [online]. Štrasburk: Výbor CPT, 2015 [cit. 31. 10. 2017]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168069568f>.

13. Lékařská prohlídka

Vyšetření nebo ošetření osoby omezené na svobodě lékařem může proběhnout buď v důsledku služebního postupu policie, nebo na žádost osoby. Pokud nejde o situaci, kdy osoba žádá o lékaře podle svého výběru,²⁸ využívá zařízení služeb Nemocnice Na Bulovce.

Rozhovory s osobami umístěnými v celách bylo zjištěno, že policista byl přítomen poskytnutí zdravotní služby a vyšetření sestávalo jen z kladení otázek lékařem. To je postup rozporný se zásadami prevence špatného zacházení, které uvádí Výbor CPT jako standard a které doporučil České republice zavést pomocí vhodných opatření do praxe policejních složek i poskytovatelů zdravotních služeb:

- Všechna lékařská vyšetření osob zadržovaných policií by měla být prováděna mimo doslech příslušníků policie, a pokud lékař v konkrétním případě nevyjádří opačnou žádost, i mimo jejich dohled.²⁹
- Co se týká vyšetřování a ošetřování osob s traumatickými zraněními, zpráva vyhotovená po provedení lékařského vyšetření musí obsahovat:
 - i) popis tvrzení dotyčné osoby, která se týká lékařské prohlídky (včetně jejího popisu vlastního zdravotního stavu a jakýchkoli tvrzení o špatném zacházení),
 - ii) plný popis objektivního lékařského nálezu založený na důkladném vyšetření,
 - iii) lékařská pozorování ve světle i) a ii) naznačující shodu mezi vznesenými tvrzeními a objektivním lékařským nálezem.

Lékařské vyšetření týkající se traumatických zranění by mělo být zaznamenáno na zvláštním formuláři připraveném pro tento účel spolu se schématy lidského těla. Tyto záznamy se pak uchovávají ve zdravotnické dokumentaci osoby. Dále je žádoucí, aby byly pořízeny fotografie zranění a následně byly taktéž založeny do zdravotnické dokumentace.

Kromě toho by měl být veden zvláštní registr traumatických zranění, ve kterém by všechny typy pozorovaných zranění měly být zaznamenány.³⁰

Zavedení těchto postupů zatím pokulhává, jak dokládá i dílčí zjištění ze zařízení. Provádění vyšetření položením několika otázek v přítomnosti policisty, v jehož moci osoba je a jenž mohl být také přímo zapojen do způsobení případného zranění, naprosto nemůže splnit tu část účelu prohlídky, kterou je prevence špatného zacházení.

Chápu, že přímo v té situaci policista stěží s lékařem vyjedná přesné parametry zprávy, kterou vyhodnocuje. Je to odpovědnost policejních útvarů, když nastavují spolupráci

28 Ve smyslu § 24 odst. 5 zákona o Policii České republiky.

29 Bod 42 Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie a bod 16 poslední zprávy Výboru CPT pro vládu České republiky.

30 Bod 74 standardu Pořizování záznamů a podávání zpráv o lékařských zjištěních o špatném zacházení a bod 17 zprávy Výboru CPT pro vládu České republiky.

s poskytovateli zdravotních služeb. Jako nejjednodušší se mi jeví sdělit oficiálně Nemocnici Na Homolce parametry, které musí mít vyšetření a zvláště pak záznam v situaci, kdy jde o traumatické zranění. Pro ně a pro lékaře jiných poskytovatelů (například záchranné služby) připravit návodné záznamové archy s rubrikami odpovídajícími standardu Výboru CPT.

Opatření:

- 17) držet se při vyšetření a ošetření osoby lékařem mimo doslech (průběžně),**
- 18) nastavit se smluvním poskytovatelem zdravotních služeb takovou spoluprací, kdy lékaři vyšetřující zranění osob dodávaných policisty provádějí celkovou prohlídku osoby a zaznamenávají výsledek vyšetření způsobem odpovídajícím standardu Výboru CPT (do 3 měsíců),**
- 19) pro záznam lékaře připravit návodný záznamový arch (do 3 měsíců).**

Předpokládám, že realizace těchto opatření přesahuje odpovědnost vedoucího Pohotovostního a eskortního oddělení a že bude v gesci krajského ředitelství.

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně

- zavést v zařízení postup, který umožní realizovat právo osoby umístěné v cele bezodkladně (opatření č. 3)
- pořídit pro největší policejní detenční zařízení v České republice detekční zařízení umožňující vyhledávání kovů a jiných nebezpečných předmětů technicky (opatření č. 6)
- ustat s praxí rutinního vyžadování dřepování při prohlídce (opatření č. 9)
- při plánované rekonstrukci zřídit v celách hlasitý telefon (opatření č. 15)

Průběžně

- vydávat a ponechávat formulář poučení každé osobě umisťované do cely, leda by proti tomu protestovala (opatření č. 1)
- zjišťovat úspěch snahy o vyrozumění určené třetí osoby a informovat o tom osobu umístěnou v cele (opatření č. 2)
- zdůraznit policistům, že taková situace je nepřípustný zásah do důstojnosti člověka, a dbát o to, aby prohlídky probíhaly v soukromí (opatření č. 5)
- pokud je přistoupeno k prohlídce osoby s jejím svlečením, umožnit osobě svléknout nejprve oděv od pasu nahoru a obléknout se, než bude svlékat oblečení od pasu dolů (opatření č. 7)
- pokud bude v konkrétním případě prohlídka osoby se svlečením provedena, učinit o tom záznam do dokumentace s uvedením důvodu (opatření č. 8)
- pokud bude v konkrétním případě dřepování vyžadováno, učinit o tom záznam do dokumentace s uvedením důvodu (opatření č. 10)
- poučit policisty, kteří jsou pověřováni umisťováním osob do cel, o tom, že je jejich povinností postupovat nikoli plošně, nýbrž na základě individuálního hodnocení situace, přičemž důvod musí být již pro provedení prohlídky osoby se svlečením, natož pro žádost o provedení dřepů; poučení provést u nového policisty a jinak alespoň jednou ročně (opatření č. 11)
- provádět kontroly správnosti postupu policistů (opatření č. 12)
- vydávat bez dalšího umístěným osobám zubní kartáček; v případě

	jeho individuálního nevydání uvádět tuto skutečnost, včetně důvodu, do dokumentace (opatření č. 13) • ponechávat osobě umístěné v cele dokumenty týkající se jejího omezení svobody (opatření č. 16) • držet se při vyšetření a ošetření osoby lékařem mimo doslech (opatření č. 17)
Do 3 měsíců	• nastavit se smluvním poskytovatelem zdravotních služeb takovou spoluprací, kdy lékaři vyšetřující zranění osob dodávaných policisty provádějí celkovou prohlídku osoby a zaznamenávají výsledek vyšetření způsobem odpovídajícím standardu Výboru CPT (opatření č. 18) • pro záznam lékaře připravit návodný záznamový arch (opatření č. 19)
Spolu s vyjádřením ke zprávě	• pokud se v zařízení pro potřeby realizace práv osob umístěných v cele používá seznam advokátů z policejního intranetu, poskytnout mi výtisk, jaký by se poskytl osobě umístěné v cele (opatření č. 4) • sdělte, prosím, který subjekt zajišťuje u těchto umístěných polední stravu (opatření č. 14)